

ऋक् — म०२ - सू०१२

॥१२॥ गृत्तमः॥ इन्द्रः॥ विष्टुप् ॥ 1 - 6

॥1॥ transliteration and meter

yó jātā evā prathamó mánasvān

— — v — — | v v , — v — x

devó devān krátunā paryábhūṣat |

— — — — | v v — , — v — x

yásya śúsṃdád ródasī ábhyasetām

— v — — | — v — , — v — x

nṛmṇásya mahná sá janāsa índraḥ ||

— — v — — | v v , — v — x

पदच्छेद and विभक्ति-बचन

यः जातः एव प्रथमः मनस्वान्

m1/1 m1/1 Ø m1/1 m1/1

देवः देवान् क्रतुना परि-अ-भूषत् ।

m1/1 m2/3 m3/1 परि-भूष् + लङ् III/1

यस्य शुष्मात् रोदसी अ-भ्यसेताम्

m6/1 m5/1 f1/2 भ्यस् + लङ् + III/2

नृमणस्य मह्ना सः जनासः इन्द्रः॥

m6/1 n3/1 m1/1 mV/3 m1/1

मनस् + वत् । ऋतु m । परि-भूष् । शुष्म m । रोदसी f dual । भ्यस् । A । नृमण m । महन् n । जन -> जनास m ।

॥2॥

yáḥ pṛthivīm vyáthamānām ádṛmhad

— v v — | v v — , — v — x

yáḥ párvatān prákupitām áramṇāt |

— — v — | v v v , — v — x

yó antárikṣam vimamé várīyo

— — v — — | v v , — v — x

yó dyām ástabhnāt sá janāsa índraḥ ||

— — — — | v v , — v — x

यः पृथिवीम् व्यथमानाम् अ-दुहत्

m1/1 f2/1 व्यथ्+ppm+f2/1 दुह्+लङ्+III/1

यः पर्वतान् प्रकुपितान् अ-रम्णात् ।

m1/1 m2/1 प्र+कुप्+ppm+m2/1 IXरम्+लङ्+III/1

यः अन्तरिक्षम् वि-ममे वरीयस्

m1/1 n2/1 वि+मा+लिट् III/1 उरु+ईयस्+n2/1

यः द्याम् अ-स्तभ्नात् सः जनासः इन्द्रः॥

m1/1 f2/1 IXस्तम्+लङ्+III/1 m1/1 mV/3 m1/1

व्यथ् । A । दुह् । I । कुप् । IV । रम् । IX । मा । II । A । उरु । चो । f । स्तम् । IX ।

॥3॥

yó hatváhim áriṇāt saptá símdhūn

— — — v | v v — , — v — x

yó gá udájadapadhá valásya

— — v — v | v v , — v — x

yó áśmanoramtár agnīm jajána

— — v — — | v v , — v — x

saṃvṛk samātsu sá janāsa índraḥ ||

— — v — v | v v , — v — x

यः हत्वा अहिम् अ-रिणात् सप्त सिधून्

m1/1 Ø m2/1 IXरि+ लङ्+III/1 mf2/3 mf2/3

यः गाः उद्-आ-अ-जत् अपधा बलस्य ।

m1/1 f2/3 अज्+लङ्+III/1 f3/1? m6/1

यः अश्मनोः अन्तर् अग्निम् जजान

m1/1 m6,7/2 Ø m2/1 जन्+लिट्+III/2

सम्-वृज् समत्सु सः जनासः इन्द्रः॥

m1/1 f7/1 m1/1 mV/3 m1/1

अहिम् m । रि IX । गो । अज् । I । अपधा । अश्मन् । जन् -> जजान । संवृज् a । समत् f ।

॥4॥

yénemá víśvā cyávavā kṛtāni

— — — — | v v , — v — x

yó dásam várṇam ádharam gúhákah

— — v — v | v v — v — x

śvaghníva yó jigívám lakṣám ādad

— — v — | v — , — — v — x

aryáḥ puṣṭāni sá janāsa índraḥ ||

— — — — v | v v , — v — x

येन इमा विश्वा च्यवना कृतानि

m3/1 n2/3? n2/3? n2/3 n2/3

यः दासम् वर्णम् अधरम् गुहा-अकः ।

m1/1 m2/1 m2/1 m2/1 Ø- लुङ्+III/1

श्वघ्नी इव यः जिगीवान् लक्षम् आदत्

m1/1 Ø m1/1 जि+ppa+m1/1 mn2/1 अद्+लङ्+III/1

अर्यः पुष्टानि सः जनासः इन्द्रः॥

m6/1 n2/3 m1/1 mV/3 m1/1

च्यवन a । अधर a । गुहा+कृ II/VII । श्रचिन् m । जि+लिट्+III/1->जिग्युः+ppa->जिगीवस् जिगिवस् जिगिवान् जिग्युषा । अद् II । अरि+अस् ।

11511

yám smā pṛcchānti kúha sēti ghóram यम् स्म पृच्छन्ति "कुह सः ?" इति घोरम्
— — — — v | v v , — v — x m2/1 Ø प्रछ्+III/1 Ø m1/1 Ø m2/1

utémāhur náisho astíty enam उत इम् आहुः "न एषः अस्ति" इति एनम्
v — — — — | — v , — v — x Ø m2/1 ब्रू+III/3 Ø m1/1 अस्+III/1 Ø m2/1

só aryáh puṣṭír víja ivámināti सः अर्यः पुष्टीः विजः-इव आ-मिनाति
— — — — | v v v , — v — x m1/1 m6/1 f2/3 Ø आ+IXमि+III/1

śrād asmai dhatta sá janāsa índrah ॥ श्रद् अस्मै धत्त सः जनासः इन्द्रः॥
v — — — — | v v v , — v — x Ø- m4/1 धा+लोट्+II/3 m1/1 mV/3 m1/1

इ । ब्रू II आह आहतुः आहुः । एन enclitic । अरि+अस्? । विज=विहग । मि IX । श्रद्+धा III (4,6,7) । इदम् अयम् अस्मै ।

11611

yó radhrásya coditá yáh kṛśasya यः रध्रस्य चोदिता यः कृशस्य
— — — — v — | v — , — v — x m1/1 mn6/1 चुद्-m1/1 m1/1 m6/1

yó brahmāno nādhamānasya kīrēḥ यः ब्रह्मनः नाधमानस्य कीरिः
— — — — | v — , — v — x m1/1 m6/1 नाध्-A-ppa-m6/1 m6/1

yuktágrāvṇo yó avitá suśiprah युक्त-ग्राव्णः यः अविता सु-शिप्रः
— — — — | v v , — v — x Ø- m6/1 m1/1 अव्-m1/1 m1/1 ब.क्री.

sutásomasya sá janāsa índrah सुत-सोमस्य सः जनासः इन्द्रः॥
v v — — | v v v , — v — x Ø- 6/1 m1/1 mV/3 m1/1

रध्र a । रध-चोद । चुद्+तु->चोदितु । कृष् I,VI । A नाध् नाध् । कीरि m । युक्त-ग्रावन् । अव्+तु->अवितु । शिप्रा f । सु+ppp->सुत । सु-> सोम ।

Abbreviations:

— गुरु prosodic long
v लघु prosodic short
X anceps
| hiatus

m - पु.
f - स्त्री.
n - नपु.
Ø indeclinable अव्यय
a adjective
e enclitic
v vedic

1/... Nominative Case प्रथमा विभक्ति
2/... Accusative Case
3/... Instrumental Case
4/... Dative Case
5/... Ablative Case
6/... Genitive Case
7/... Locative Case
V/... Vocative

III/... Third Person प्रथम पुरुष
II/... Second Person मध्यम पुरुष
I/... First Person उत्तम पुरुष

.../1 singular
.../2 dual

.../3 plural

ppp *Participle Perfect Passive*
ppa *Participle Perfect Active*
ppm *Participle Present Medium*

A आत्मनेपद Medium
(P परस्मैपद Active)

I II III IV V VI VII VIII IX X Root Classes

लट् present tense
लिट् perfect tense
लोट् imperative mood
लङ् imperfect tense
लृङ् aorist
inj vedic injunctive
caus causative

ब.श्री. bahu-vr̥hi

diacritic toolbox:
ś ṣ ṭ ṇ ṁ ḥ ḷ ḹ

mj